

Specifičnosti računovodstvo obrtnika

Noršić Gregorić, Lucia

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:929538>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](#)/[Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij: Računovodstvo i financije

SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA OBRTNIKA

Završni rad

Lucia Noršić Gregorić

Zagreb, rujan 2022.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij: Računovodstvo i financije

SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA OBRTNIKA

SPECIFICITIES OF ACCOUNTING OF CRAFTSMAN

Završni rad

Lucia Noršić Gregorić, 0067606687

Mentorica: dr.sc. Ivana Dražić Lutilsky

Zagreb, rujan 2022.

SAŽETAK

Poslovanje obrta uvelike se razlikuje u odnosu na poslovanje poduzeća, a što je moguće predočiti kroz prednosti i nedostatke poslovanja obrta. Prtiom se kao jedna od temeljnih prednosti svakako mogu istaknuti manji izdaci za poreze i doprinose te mogućnost raspolaganja s novčanim sredstvima na računu obrta. S druge strane, kao temeljni nedostatak moguće je istaknuti neograničenu odgovornost obrtnika. Postoji više različitih tipova obrta, a danas se u praksi posebice ističe značaj obrta s paušalnim oporezivanjem kao sve učestalijim modelom obavljanja gospodarske djelatnosti iz razloga što su u ovom slučaju porez na dohodak te doprinosi značajno niži u odnosu na obrt kada je riječ o samostalnom obavljanju djelatnosti.

Računovodstvo obrtnika vrlo je specifično, počevši od načela blagajne koje primitke i izdatke priznaje u trenutku kada je došlo do odljeva priljeva/odljeva novčanih sredstava ili drugih dobara iz obrta. Za razliku od poduzetnika koji su svi obvezni obračunavati i plaćati porez na dobit, u slučaju obrtnika, oporezivanje je značajno kompleksnije iz razloga što postoje obrtnici dohodaši te obrtnici dobitaši. U slučaju obrtnika vrlo bitan izdatak predstavljaju i izdaci za doprinose za obvezna osiguranja, a pritom postoje značajne razlike u obračunu i plaćanju, u ovisnosti o tome je li riječ o obrtu kao samostalnoj djelatnosti ili drugoj djelatnosti, također, potrebno je razlikovati doprinose u slučaju oporezivanja porezom na dohodak, porezom na dobit, kao i paušalno oporezivanje djelatnosti. Na samom kraju rada ističe se komorski doprinos koji su obrtnici obvezni plaćati HOK-u te koji se u javnosti učestalo smatra nepotrebnim nametom. Pritom je moguće istaknuti kako su obrtnici zapravo diskriminirani u odnosu na poduzeća budući da veliki dio pduzeća zadržava članstvo u HGK, ali bez obveze plaćanja članarine HGK.

Ključne riječi: obrt, paušalno oporezivanje, porez na dohodak

SUMMARY

The operation of a trade is very different from the operation of a company, which can be illustrated through the advantages and disadvantages of the operation of a trade. As one of the fundamental advantages of Prtia, we can definitely point out lower expenses for taxes and

contributions, as well as the possibility of disposing of funds in the trade's account. On the other hand, it is possible to point out the unlimited liability of craftsmen as a fundamental drawback. There are several different types of trades, and today, in practice, the importance of trades with flat taxation is particularly highlighted as an increasingly frequent model of economic activity, for the reason that in this case income tax and contributions are significantly lower compared to trades when it comes to independent performance of activities .

The accounting of craftman is very specific, starting from the principle of the cash register, which recognizes receipts and expenditures at the moment when there is an inflow/outflow of funds or other goods from the trade. Unlike entrepreneurs, who are all obliged to calculate and pay profit tax, in the case of tradesmen, taxation is significantly more complex due to the fact that there are tradesmen with income and tradesmen with profits. In the case of tradesmen, a very important expenditure is also the expenditure for contributions to compulsory insurance, and at the same time there are significant differences in calculation and payment, depending on whether it is a trade as an independent activity or another activity, it is also necessary to distinguish between contributions in the case of taxation income tax, profit tax, as well as flat-rate taxation of activities. At the very end of the paper, the chamber contribution that the craftsmen are obliged to pay to the HOK, which is often considered by the public as an unnecessary levy, is highlighted. At the same time, it is possible to point out that craftsmen are actually discriminated against in relation to companies, since a large part of companies retain membership in the HGK, but without the obligation to pay the HGK membership fee.

Keywords: craft, flat taxation, income tax

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog izvora te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Lucia N.G.

(vlastoručni potpis studenta)

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	2
1.3. Sadržaj i struktura rada.....	2
2. OBRT KAO OBLIK OBAVLJANJA POSLOVNE DJELATNOSTI	4
2.1. Pojmovno određenje obrta.....	4
2.2. Otvaranje obrta	7
2.3. Prestanak poslovanja obrta.....	8
2.4. Vrste obrta	8
2.5. Prednosti i nedostaci obrta	9
3. RAČUNOVODSTVENO EVIDENTIRANJE POSLOVANJA OBRTA	13
3.1. Načelo blagajne	13
3.2. Poslovne knjige obrtnika	14
4. FINANCIJSKE OBVEZE OBRTNIKA	23
4.1. Porez na dohodak	23
4.2. Porez na dobit.....	26
4.3. Porez na dodanu vrijednost	27
4.4. Oporezivanje drugim porezima	28
4.5. Obvezni doprinosi	29
4.6. Doprinos HOK-u	31
5. ZAKLJUČAK	33
LITERATURA.....	35
POPIS SLIKA	38

1. UVOD

U RH je sve razvijenije obrtništvo, s posebnim naglaskom na obrte s paušalnim oporezivanjem koji su omogućili samozapošljavanje velikog broja pojedinaca uz značajno niže izdatke u odnosu na druge oblike obavljanja djelatnosti. Ovo je vrlo bitno iz razloga što poticanje obrtništva u RH doprinosi kako smanjenju nezaposlenosti, tako i potiče gospodarski razvoj RH, uz poseban naglasak na očuvanje pojedinih specifičnih djelatnosti kao što su tradicionalni zanati. U ovom radu ističu se karakteristike obrta kao jednog od oblika za obavljanje gospodarske djelatnosti, uz poseban naglasak na računovodstveno evidentiranje poslovnih promjena i financijske obveze obrtnika koje iako se na prvi pogled čine malima, učestalo dovode do značajnog financijskog opterećenja obrtnika.

1.1. Predmet i cilj rada

Obrt je vrlo specifičan način obavljanja gospodarske djelatnosti koji se izravno povezuje s obrtnikom kao fizičkom osobom. Ujedno, obrt karakterizira neograničena odgovornost samog obrtnika što se ističe kao jedan od najvećih nedostataka poslovanja obrta. S druge strane, iako postoji izražen rizik gubitka dijela imovine zbog obveza koje nastanu tijekom poslovanja obrta, rijetko kada neograničena odgovornost zapravo utječe na odluku pojedinaca o otvaranju obrta budući da svi prilikom otvaranja istog očekuju vrlo uspješno buduće poslovanje. S druge strane, postoje brojne prednosti poslovanja obrta, s posebnim naglaskom na paušalno oporezivanje te mogućnosti sezonskog obavljanja djelatnosti. Kao jedna od temeljnih prednosti svakako se može istaknuti mogućnost podizanja novčanih sredstava s računa obrta bez obveze pravdanja utroška istih budući da se ova sredstva smatraju dohotkom obrtnika te u tom slučaju obrtnik može s njima raspolagati. Ovo je vrlo specifičan način poslovanja budući da se ostvareni dohodak, u ovisnosti o tome koje kriterije ispunjava, može oporezivati porezom na dohodak ili porezom na dobit. Obrtnik može biti i u sustavu oporezivanja PDV-om, a sve prethodno navedeno izravno utječe i na obvezu plaćanja doprinosa za zdravstveno i mirovinsko osiguranje, odnosno na visinu doprinosa.

Poseban naglasak je stavljen na paušalne obrtnike budući da je ovo učestali oblik poslovanja obrtnika, a sve više je na meti Porezne uprave iz razloga što učestalo PU smatra kako je u ovom slučaju riječ o nesamostalnom radu obrtnika. Odnosno, kako pojedinci otvaraju

pašalne obrte s ciljem minimizacije izdataka za poreze i doprinose. Računovodstvo obrtnika specifično je i jednostavno, posebice kada je riječ o poslovnim knjigama, ali je potrebno naglasiti kako je računovodstvo obrtnika dobitaša vrlo slično računovodstvu poduzetnika.

Temeljni cilj ovog rada je prikaz poslovanja obrtništva u RH, s posebnim naglaskom na diferenciranje različitih tipova obrta, kao i isticanje temeljnih razloga zašto se sve više pojedinaca odlučuje na otvaranje obrta, neovisno je li riječ o primarnoj ili drugoj djelatnosti. Također, cilj rada je i prikaz računovodstvenog evidentiranja te financijskih obveza obrtnika budući da je cilj svakog pojedinog obrtnika maksimalno smanjivanje financijskih obveza kako bi im se u konačnici umanjili troškovi poslovanja.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Za potrebe pisanja ovog rada korišteni su ponajprije stručni članci te objave relevantnih institucija, uz aktualne zakonske propise iz razloga što je riječ o izvorima koji sadrže relevantne te aktualne podatke koji se primjenjuju kada je riječ o poslovanju obrtnika u RH. Pritom su za potrebe pisanja ovog rada korišteni ponajprije sekundarni podaci. Korišteno je više metoda prikupljanja među kojima je moguće istaknuti metodu usporedbe, metode sinteze i analize, deskriptivnu metodu, metode indukcije i dedukcije, metodu kompilacije te metode dokazivanja i opovrgavanja.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj rad podijeljen je na pet poglavlja. Prvo poglavlje je uvodno kojeg čine predmet i cilj rada, izvori podataka i metode prikupljanja te sadržaj i struktura rada. U drugom poglavlju definira se obrt kao oblik obavljanja poslovne djelatnosti, odnosno na samom početku poglavlja pojmovno se određuje obrt, nakon čega slijedi prikaz vrlo bitnih odrednica obrta kao što je otvaranje obrta, prestanak obavljanja obrtničke djelatnosti ili zatvaranje obrta, ističu se vrste obrta te što je vrlo bitno, ističu se prednosti i nedostaci obrta kao načina obavljanja gospodarske djelatnosti. Kao i kada je riječ o bilo kojem drugom obliku obavljanja gospodarske djelatnosti, vrlo je bitno računovodstveno evidentiranje poslovanja, pritom je potrebno prikazati načelo blagajne te se ističu poslovne knjige koje su obrtnici dužni voditi, u ovisnosti o specifičnostima obrta.

Četvrto poglavlje je najbitniji dio rada u kojem se definiraju financijske obveze obrtnika. Odnosno, definira se obveza plaćanja pojedinih poreza kao što su porez na dohodak, porez na dobit te porez na dodanu vrijednost. Uz ove poreze, u poslovanju obrtnika se može pojaviti obveza za druga porezna davanja, zbog čega se ista posebno ističu. Potrebno je naglasiti i obvezu plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja (mirovinsko i zdravstveno osiguranje), uz diferenciranje visine ove obveze, u ovisnosti o karakteristikama obrta. Finalno, jedan od izdataka zbog kojeg se obrtnici učestalo bune je i obveza plaćanja doprinosa Hrvatskoj obrtničkoj komori (HOK-u). Peti dio rada je zaključak, nakon kojeg slijedi prikaz korištene literature i popis slika.

2. OBRT KAO OBLIK OBAVLJANJA POSLOVNE DJELATNOSTI

Obrt se smatra fizičkom osobom te se poistovjećuje s obrtnikom, a što ovaj oblik obavljanja gospodarske djelatnosti uvelike diferencira u odnosu na primjerice trgovačka društva kao pravne osobe. U ovom poglavlju pojmovno se određuje obrt, prikazuje se postupak otvaranja obrta, mogućnost prestanka poslovanja obrta (uz posebno isticanje preduvjeta koje je potrebno zadovoljiti s ciljem zatvaranja obrta), poseban naglasak stavljen je na prikaz različitih vrsta obrta, odnosno ponajprije na obrt s paušalnim oporezivanjem koji je danas vrlo čest oblik obavljanja gospodarske djelatnosti te se na samom kraju poglavlja prikazuju prednosti i nedostaci obrta. (HOK, 2022.)

2.1. Pojmovno određenje obrta

„Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti na tržištu, koje se mogu obavljati kao proizvodnja, promet ili usluge. Obrt obavljaju u pravilu fizičke osobe, a samo iznimno i pravne osobe koje provode naukovanje za vezane obrte. Samostalnost u obavljanju obrta označava samostalno donošenje odluka u okvirima dozvoljenim zakonom i drugim propisima i neovisnost u poslovanju o odlukama drugih gospodarskih subjekata. Trajnost je vezana za namjeru obrtnika da se djelatnošću u obrtu bavi kontinuirano, a ne samo za jedan poslovni pothvat te na svojstvo trajnosti nemaju utjecaja ni sezonsko obavljanje djelatnosti niti privremene obustave poslovanja“ (HOK, 2022).

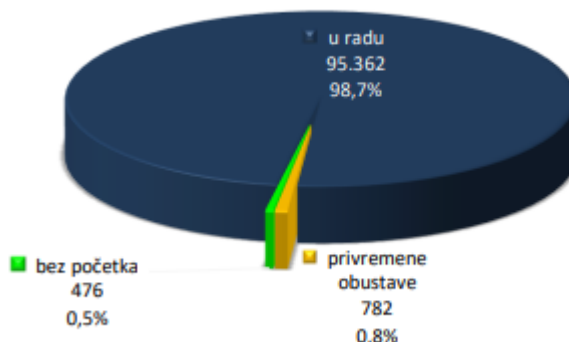
Posebno je potrebno naglasiti činjenicu kako je riječ o samostalnom i trajnom obavljanju gospodarske djelatnosti, kao i kada je riječ o trgovačkim društvima, obrt se otvara s ciljem trajnog poslovanja i djelovanja na određenom tržištu kroz proizvodnju, promet i pružanje usluga.

Obrtništvo je u RH vrlo razvijeno, a što je svakako moguće prikazati i kroz statističke podatke.

Slika 1: Aktivni obrti u Republici Hrvatskoj 31. prosinca 2021. godine

AKTIVNI OBRTI	96.620
u radu	95.362
privremene obustave	782
bez početka	476

Izvor: KNJIGA OBRTRNIKA – članova HOK-a, 31.12.2021.

Izvor: HOK (2022.), Obrtništvo u brojkama, preuzeto 15. srpnja 2022. sa https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2022-02/Obrtni%C5%A1tvo_u%20brojkama_%20OUB_XII_2021.pdf

Na slici 1 prikazan je broj aktivnih obrta u RH na kraju 2021. godine. Moguće je istaknuti kako je riječ o vrlo velikom broju poslovnih subjekata, a pritom je većina njih aktivna, što znači da obavljaju gospodarsku djelatnost. Pritom je ponajprije riječ o cjelogodišnjim, nepovlaštenim obrtima, što dodatno ukazuje na činjenicu da je riječ o poslovnim subjektima koji su vrlo aktivni.

Slika 2: Aktivni obrti prema županijama

županija		aktivni obrti	udio
Zagrebačka	ZgŽ	6.086	6,3%
Krapinsko-zagorska	KZŽ	2.885	3,0%
Sisačko-moslavačka	SMŽ	2.521	2,6%
Karlovačka	KŽ	2.078	2,2%
Varaždinska	VŽ	3.170	3,3%
Koprivničko-križevačka	KKŽ	1.699	1,8%
Bjelovarsko-bilogorska	BBŽ	1.231	1,3%
Primorsko-goranska	PGŽ	9.339	9,7%
Ličko-senjska	LSŽ	1.174	1,2%
Virovitičko-podravska	VPŽ	1.328	1,4%
Požeško-slavonska	PSŽ	1.179	1,2%
Brodsko-posavska	BPŽ	2.446	2,5%
Zadarska	ZŽ	4.952	5,1%
Osječko-baranjska	OBŽ	5.216	5,4%
Šibensko-kninska	ŠKŽ	3.473	3,6%
Vukovarsko-srijemska	VSŽ	2.422	2,5%
Splitsko-dalmatinska	SDŽ	12.263	12,7%
Istarska	IŽ	8.413	8,7%
Dubrovačko-neretvanska	DNŽ	4.127	4,3%
Međimurska	MŽ	1.496	1,5%
Grad Zagreb	GZg	19.122	19,8%
UKUPNO		96.620	100,0%
<i>Zagrebačka žup. + grad Zagreb</i>		<i>25.208</i>	<i>26,1%</i>

Izvor: HOK (2022.), Obrtništvo u brojkama, preuzeto 15. srpnja 2022. sa https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2022-02/Obrtni%C5%A1tvo_u%20brojkama_%20OUB_XII_2021.pdf

Na prethodnoj slici prikazani su aktivni obrti prema županijama. Moguće je istaknuti kako je obrtništvo najrazvijenije u gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji, a što je svakako očekivano zbog većeg broja stanovnika na tom području. Podaci za Primorsko-goransku te Splitsko-dalmatinsku županiju svakako se mogu povezati s činjenicom kako je u tim županijama vrlo razvijen turizam te je moguće pretpostaviti kako veliki broj ovih obrta posluje u turizmu.

Slika 3: Ukupan broj osiguranika preko obrta

ozn. žup.	županija	ŽENE		MUŠKARCI		UKUPNO			udio	
		Vlasnica /ortak obrta	radnice	Vlasnik / ortak obrta	radnici	Vlasnici/ ortaci obrta	radnici	ukupno zaposleni	Vlasnici/ ortaci obrta	radnici
ZgŽ	Zagrebačka	2.105	2.865	4.090	3.807	6.195	6.672	12.867	48,1%	51,9%
KZŽ	Krapinsko-zagorska	883	1.727	2.057	2.596	2.940	4.323	7.263	40,5%	59,5%
SMŽ	Sisačko-moslavačka	868	1.619	1.705	1.766	2.573	3.385	5.958	43,2%	56,8%
KŽ	Karlovačka	738	1.618	1.378	1.639	2.116	3.257	5.373	39,4%	60,6%
VŽ	Varaždinska	1.056	2.088	2.158	3.164	3.214	5.252	8.466	38,0%	62,0%
KKŽ	Koprivničko-križevačka	575	1.071	1.146	1.170	1.721	2.241	3.962	43,4%	56,6%
BBŽ	Bjelovarsko-bilogorska	433	1.211	811	1.406	1.244	2.617	3.861	32,2%	67,8%
PGŽ	Primorsko-goranska	3.450	2.906	6.119	3.584	9.569	6.490	16.059	59,6%	40,4%
LSŽ	Ličko-senjska	400	622	813	762	1.213	1.384	2.597	46,7%	53,3%
VPŽ	Virovitičko-podravska	459	1.152	879	1.228	1.338	2.380	3.718	36,0%	64,0%
PSŽ	Požeško-slavonska	352	712	847	1.117	1.199	1.829	3.028	39,6%	60,4%
BPŽ	Brodsko-posavska	826	1.743	1.664	2.064	2.490	3.807	6.297	39,5%	60,5%
ZŽ	Zadarska	1.638	2.278	3.434	2.569	5.072	4.847	9.919	51,1%	48,9%
OBŽ	Osječko-baranjska	1.844	2.885	3.503	3.122	5.347	6.007	11.354	47,1%	52,9%
ŠKŽ	Šibensko-kninska	1.283	1.221	2.258	1.436	3.541	2.657	6.198	57,1%	42,9%
VSŽ	Vukovarsko-srijemska	779	1.990	1.686	2.003	2.465	3.993	6.458	38,2%	61,8%
SDŽ	Splitsko-dalmatinska	4.272	5.383	8.249	5.443	12.521	10.826	23.347	53,6%	46,4%
IŽ	Istarska	2.862	3.451	5.846	4.279	8.708	7.730	16.438	53,0%	47,0%
DNŽ	Dubrovačko-neretvanska	1.353	1.383	2.870	1.590	4.223	2.973	7.196	58,7%	41,3%
MŽ	Međimurska	492	983	1.034	1.130	1.526	2.113	3.639	41,9%	58,1%
GZg	Grad Zagreb	7.863	6.040	11.496	5.383	19.359	11.423	30.782	62,9%	37,1%
	UKUPNO	34.531	44.948	64.043	51.258	98.574	96.206	194.780	50,6%	49,4%
	Zagrebačka +grad Zagreb	9.968	8.905	15.586	9.190	25.554	18.095	43.649	58,5%	41,5%

Izvor: HOK (2022.), Obrtništvo u brojkama, preuzeto 15. srpnja 2022. sa https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2022-02/Obrtni%20C5%A1tvo_u%20brojkama_%20OUB_XII_2021.pdf

Na prethodnoj slici prikazan je ukupan broj osiguranika, odnosno zaposlenika i vlasnika obrta (što uključuje i ortake) na 31. prosinca 2021. godine. Moguće je istaknuti kako je gotovo pa dvostruko više muškaraca zaposleno u obrtima. S druge strane, postoji značajan broj obrtica, tako da je broj obrtnica i broj obrtnika gotovo pa izjednačen, a što je vrlo dobar pokazatelj koji ukazuje na činjenicu kako je u RH sve više žena poduzetnica.

2.2. Otvaranje obrta

Otvaranje obrta najlakše je prikazati kroz 6 vrlo jednostavnih koraka, odnosno (Plavi ured, 2022):

1. Odabir imena (tvrtke), djelatnosti i sjedišta obrta;
2. Prijava za upis u Obrtni registar;

3. Izrada pečata;
4. Otvaranje žiro računa u banci;
5. Prijava na mirovinsko i zdravstveno osiguranje te
6. Porezna prijava.

Jednom kada obrt počne s poslovanjem, obrtnik ima mogućnost izdavanja računa, uz istodobnu obvezu evidentiranja istih u poslovnim knjigama, kao i plaćanja poreza te doprinosa.

2.3. Prestanak poslovanja obrta

Kao i samo otvaranje obrta, prestanak poslovanja obrta najčešće je vrlo jednostavan ukoliko ne postoje dugovanja prema državi (temljem poreza, doprinosa i sl.). Obrt može prestati s poslovanjem odjavom ili po sili zakona, pritom se odjava smatra dragovoljnim prestankom obavljanja obrtničke djelatnosti. Prestanak obrta utvrđuje nadležno tijelo, koje ujedno provodi i brisanje obrta iz Obrtnog registra. Obrt po sili zakona prestaje ako je došlo do smrti obrtnika ili uslijed nastupa nekih drugih uvjeta koji su prema Zakonu o obrtu propisani kao uvjeti za prestanak poslovanja obrta po sili zakona (Zakon o obrtu, 2013:čl. 46-47).

2.4. Vrste obrta

Obrte je moguće klasificirati u tri skupine, odnosno (Plavi ured, 2017):

- Slobodni obrti ili obrti u kojima je moguće obavljanje djelatnosti za koje se ne traži stručna osposobljenost (majstorski ispit) ili povlastica;
- Vezani obrti, a pritom postoji tri različita tipa vezanih obrta, odnosno obrti za čije se obavljanje kao uvjet traži majstorski ispit, obrti za čije se obavljanje traži srednja stručna sprema te obrti za čije se obavljanje traži ispit o stručnoj osposobljenosti; te
- Povlašteni obrti koje nije moguće obavljati bez posjedovanja odgovarajuće povlastice. Pritom povlasticu izdaje nadležno ministarstvo ili neko drugo tijelo čija je nadležnost definirana prema nekom posebnom propisu.

Zakon o obrtu omogućava i sezonsko obavljanje obrtničke djelatnosti na rok od 9 mjeseci tijekom poslovne godine. Pritom ne postoji potreba za prijavljivanjem te odjavljivanjem obrta, već se u Obrtni registar upisuje kako je riječ o sezonskom obrtu te razdoblje obavljanja obrtničke djelatnosti. Obrt se može obavljati i kao druga djelatnost, ako je riječ o obrtniku koji

je već zaposlen kod drugog poslodavca, odnosno ako ostvaruje dohodak temeljem nesamostalnog rada. Posebno se ističe i mogućnost paušalnog oporezivanja dohotka ostvarenog temeljem obavljanja obrtničke djelatnosti, a što dodatno pojednostavljuje poslovanje obrta (jednostavnost evidentiranja poslovnih promjena te paušalno oporezivanje dohotka, uz značajno niži iznos doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje).

2.5. Prednosti i nedostaci obrta

Brojne su prednosti poslovanja kroz obrt, kao što je svakako moguće istaknuti i određene nedostatke. Iako se pojedine činjenice ističu kao prednosti ili nedostaci, potrebno je naglasiti kako prednosti i nedostaci ponajprije ovise o karakteristikama obrtnika, ali i o njegovim preferencijama. Tako primjerice iako većina pojedinaca preferira mogućnost neograničenog raspolaganja sredstvima na računu obrta, u slučaju kada obrtnik želi mogućnost kreditiranja, ovo postaje jedan od nedostataka budući da banke uvelike izbjegavaju kreditiranje obrtnika, s posebnim naglaskom na paušalne obrtnike.

Kao prednosti obrta mogu se istaknuti (Poslovni plan, 2022):

- Brzo i jednostavno otvaranje budući da je moguće otvaranje obrta čak i preko sustava eGrađani. Isto tako, kada je riječ o Obrtnom registru, izmjena podataka, kao i izmjena djelatnosti značajno je jednostavnija, ali i jeftinija u odnosu na izmjene podataka u Sudskom registru;
- Ne postoji temeljni kapital za razliku od trgovačkih društava, a što dodatno umanjuje troškove otvaranja obrta. S druge strane, iako je ovo jedna od prednosti obrta, može u počecima poslovanja biti i vrlo izražen nedostatak iz razloga što veliki broj dobavljača te kreditora djeluje suzdržano prema obrtima iz razloga što postoji izraženiji rizik nemogućnosti naplate potraživanja;
- Niski troškovi osnivanja, koji su najčešće manji od 1.000,00 kn;
- Mogućnost neograničenog raspolaganja sredstvima na računu obrta;
- Moguće je sezonsko obavljanje obrta do maksimalno 9 mjeseci unutar kalendarske godine;
- Mogućnost obavljanja obrta kao druge djelatnosti, a što uvelike umanjuje izdatke za poreze i doprinose;

- Mogućnost zajedničkog obavljanja obrta, a što je posebice bitno kada je riječ o vezanim obrtima, budući da u ovom slučaju nije nužno da svi ortaci zadovoljavaju uvjet stručne osposobljenosti ili sl. Jedan obrtnik može biti uključen u više različitih zajedničkih obrta, a pritom u slučaju da dođe do istupanja jednog od ortaka iz zajedničkog obrta, ne dolazi istodobno i do prestanka postojanja obrta;
- Jednostavno knjigovodstvo, a koje je značajno jednostavnije u odnosu na dvojno knjigovodstvo, što omogućava samostalno vođenje poslovnih knjiga, ili u slučaju odabira knjigovodstvenog servisa, značajno pojeftinjuje naknadu za knjigovodstvene usluge;
- Mogućnost rada članova obitelji (ponajprije se ovo odnosi na članove uže obitelji), a bez obveze zasnivanja radnog odnosa, što umanjuje troškove poslovanja obrtnika;
- Veća fleksibilnost u radu, budući da radno vrijeme nije ograničeno na 40 radnih sati tjedno kao kada je riječ o nesamostalnom radu;
- Jednostavnije zatvaranje obrta (u slučaju ako ne postoje obveze za javna davanja);
- PDV se obračunava i plaća prema naplaćenim računima, a što obrtnicima uvelike olakšava poslovanje, budući da nije moguće pojave situacije da nenaplaćeni račun ugrozi poslovanje obrta (u situaciji da je obračun PDV-a prema izdanim računima, postoji mogućnost da račun bude izdan i nenaplaćen, a da dođe do dospijeca plaćanja obveze za PDV) te
- Primitak se priznaje tek u trenutku kada je došlo do naplate izdanog računa, a što ukazuje na to da se dohodak obrtnika računa prema primitcima, ne prema izdanim računima.

Kao nedostaci obrta mogu se istaknuti (Poslovni plan, 2022):

- Neograničena odgovornost (odgovornost cjelokupnom imovinom obrtnika), a što je učestalo jedan od razloga zašto se neki pojedinci koji raspolažu s imovinom ili novčanim sredstvima u slučaju kada nisu sigurni u uspjeh poslovnog poduhvata odlučuju na pokretanje trgovačkog društva (učestalo j.d.o.o.). Iako je ovo jedan od nedostataka obrta, s druge strane se može pokazati i kao prednost, budući da dobavljačima i kreditorima pruža određenu dozu sigurnosti te su pritom isti voljniji poslovati s obrtnikom;
- Iako se kao jedna od prednosti može istaknuti mogućnost obavljanja većine djelatnosti, kao jedan od većih nedostataka u odnosu na trgovačka društva moguće je

istaknuti činjenicu kako obrtnici nemaju mogućnost obavljanja svih djelatnosti bez ostvarenja posebnih uvjeta (kao što je riječ u slučaju trgovačkih društava). Za pojedine obrte potrebna je posebna osposobljenost ili povlastica kada je riječ o povlaštenim obrtima (npr. u slučaju obrta za ribarstvo potrebna je povlastica koju izdaju za to nadležna tijela i koja služi za nadzor rada povlaštenih obrta);

- Obveza plaćanja komorskog doprinosa HOK-u;
- Porezne stope poreza na dohodak se smatraju relativno visokima budući da se utvrđeni porez na dohodak oporezuje po stopama od 20% te 30%;
- Obveza plaćanja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje bez obzira na to što je obrtnik u slučaju da je zaposlen kod drugog poslodavca već osiguran po drugoj osnovi;
- U slučaju kada se osoba mlađa od 30 godina zapošljava na neodređeno kod drugog poslodavca, tada taj poslodavac ima mogućnost korištenja olakšice te neplaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje za osiguranika u roku od 5 godina, s druge strane, obrtnik mlađi od 30 godina nema mogućnost korištenja ove olakšice;
- Osnovica za izračun naknade za bolovanje i porodiljni dopust niža je u odnosu na vlasnike (direktore) trgovačkih društava budući da obrtnici plaćaju doprinose na temelju nižih osnovica. Također, kada je riječ o mirovini, obrtnici u konačnici imaju niži iznos mirovine u odnosu na osobe kojima se doprinos za mirovinsko osiguranje obračunavao na viši iznos osnovice te
- Sa smrću vlasnika, obrt prestaje postojati, također, prijenos vlasništva nad obrtom kompleksan je proces, a nerijetko u praksi može biti kompleksniji u odnosu nad prijenosom vlasništva nad trgovačkim društvom.

Kada je riječ o paušalnim obrtima, postoje i dodatne prednosti, odnosno (Cvitanović, 2022):

- Ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga, osim knjige prometa, a što dodatno pojednostavljuje računovodstveno praćenje poslovanja paušalnih obrtnika;
- Porez na dohodak te doprinosi obračunavaju se na temelju primitaka tijekom poslovne godine, a pritom Porezna uprava poreznu osnovicu utvrđuje na način da pretpostavlja postojanje određenih izdataka. U slučaju kada paušalni obrt nema gotovo pa nikakvih izdataka, ovaj oblik oporezivanja poslovanja znatno je poželjniji u odnosu na samostalno obavljanje obrtničke djelatnosti (odnosno tradicionalno poimanje obrta) gdje se dohodak utvrđuje kao razlika primitaka i izdataka u poslovnoj godini te

- Paušalni obrtnik ne može biti obveznik PDV-a.

Kao neki od nedostataka paušalnih obrta mogu se istaknuti (Cvitanović, 2022):

- Izdaci nisu odbitna stavka, a u situaciji kada dođe do izraženog rasta izdataka, isti se ne uvažavaju prilikom obračuna poreza na dohodak te doprinosa te
- Gotovo pa nije moguće zaduživanje paušalnih obrtnika budući da jako mali dio banaka želi odobriti kredit paušalnim obrtnicima.

3. RAČUNOVODSTVENO EVIDENTIRANJE POSLOVANJA OBRTA

Kao i kada je riječ o svim drugim poslovnim subjektima, od izuetnog je značaja računovodstveno praćenje poslovanja obrta. Pritom je potrebno istaknuti kako je računovodstveno praćenje obrtnika s paušalnim oporezivanjem svakako najjednostavnije, dok s druge strane kada je riječ o obrtnicima dobitašima, postoji potreba za prilagođavanjem računovodstvenog evidentiranja. Svakako, uz razlike u računovodstvenom evidentiranju koje se odnose na specifičnosti pojedine djelatnosti. Tako je moguće istaknuti djelatnost trgovine kao jednu od vrlo specifičnih, također, ugostiteljstvo je jedna od kompleksnih djelatnosti uz djelatnost trgovine zbog primjene različitih poreza. U nastavku će se posebno definirati načelo blagajne koje je vrlo bitno kada je riječ o obrtnicima te se ističu poslovne knjige koje su obrtnici dužni voditi.

3.1. Načelo blagajne

Za razliku od računovodstvenog evidentiranja u poduzećima koja evidentiraju prihode i rashode u trenutku kada su isti nastali, obrtnici primjenjuju načelo blagajne. Ovo načelo podrazumijeva kako su primitci nastali u trenutku kada je obrtnik primio novčana sredstva ili neki drugi oblik imovine. S druge strane, smatra se kako je izdatak nastao u trenutku kada je došlo do odljeva sredstava s računa obrta ili do odljeva nekog drugog dobra/imovine. Moguće je istaknuti kako u ovom slučaju obrtnik npr. tijekom jedne fiskalne godine može obaviti poslove u vrijednosti većoj od 300.000,00 kuna, a u slučaju da svi izdani računi nisu naplaćeni, smatra se kako su primitci ostvareni u visini u kojoj su isti naplaćeni te u tom slučaju obrtnik nije obveznik poreza na dodanu vrijednost (Vidović, 2020:12).

Načelo blagajne definira se još i kao jednostavno knjigovodstvo budući da se primitci i izdaci novca evidentiraju u trenutku nastanka, a ne u trenutku kada je izdan ili primljen račun temeljem kojeg su na račun obrtnika doznačena sredstva ili je pak s istog došlo do isplate. Primjena ovog načela u konačnici ima izravan utjecaj na definiranje osnovice za ulazak u sustav oporezivanja PDV-om i sl. U praksi može doći do pojave nenovčanih primitaka, tada je vrlo bitno da se isti računovodstveno izraze prema njihovoj tržišnoj vrijednosti, a što je ujedno vrlo bitno s ciljem adekvatnog računovodstvenog evidentiranja takvih primitaka (Vidović, 2020:12).

Slika 4: Primjena načela blagajne

NAPLAĆENI PRIMITCI	PLAĆENI IZDATCI
Kada su primljene uplate na žiroračun kod ovlaštene organizacije za platni promet	Kada organizacija ovlaštena za platni promet izvrši primljeni nalog za plaćanje
Kada je naplaćena ili indosirana mjenica	U trenutku prijenosa ili naplate mjenice
U slučaju naplate kreditnim karticama – naplatom na žiroračun	Plaćanjem sa žiroračuna, ako se plaća kreditnom karticom
U slučaju naplate prijebojem, asignacijom ili cesijom – kada su se stekli propisani uvjeti (potpisani odgovarajući ugovor ili druge isprave)	U slučaju plaćanja prijebojem, asignacijom ili cesijom – kada su se stekli propisani uvjeti (potpisani odgovarajući ugovori ili druge isprave)
Primljeni predujmovi	Dani predujmovi, osim predujmova danih za nabavu dugotrajne imovine

Izvor: Vidović, J. (2020.), Poslovanje obrtnika, Split: Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za stručne studije, str. 13

Na prethodnoj slici prikazana je primjena načela blagajne. Odnosno, naplaćeni primitci evidentiraju se u slučaju uplate na žiro račun obrtnika, ukoliko je naplaćena ili indosirana mjenica, ako je riječ o naplati kreditnim karticama, naplati prijebojem, asignacijom ili cesijom (u trenutku kada je došlo do stjecanja uvjeta za priznavanje plaćanja) te u slučaju kada je primljen predujam. Primitci u gotovini se evidentiraju u trenutku kada su isti nastali te je pritom potrebno polaganje pologa na račun obrta te je potrebno posebnu pozornost posvetiti definiranju blagajničkog maksimuma. Plaćeni izdaci evidentiraju se kada je organizacija koja je ovlaštena za pružanje usluga platnog prometa ujedno i provela plaćanje te u drugim slučajevima kada je riječ o bezgotovinskom plaćanju. Potrebno je naglasiti jednu specifičnost, kada je riječ o danim predujmovima, budući da se isti evidentiraju kao izdatak isključivo u slučaju kada nije riječ o predujmovima za nabavu dugotrajne imovine (imovine vrijednosti veće od 3.500,00 kn i uporabnog vijeka dužeg od godine dana) budući da se takva imovina evidentira kroz popis dugotrajne imovine i tek po obračunu amortizacije ista postaje trošak poslovanja obrta (Vidović, 2020).

3.2. Poslovne knjige obrtnika

Poslovne knjige obrtnika definirane su Zakonom te Pravilnikom poreza na dohodak. Prema ova dva propisa definiraju se poslovne knjige koje su obvezne voditi sve fizičke osobe koje

obavljaju jednu od narednih djelatnosti: samostalnu obrtničku djelatnost, djelatnost slobodnih zanimanja ili djelatnost poljoprivrede i šumarstva. Pritom je moguće istaknuti kako mali broj obrtnika sam vodi poslovne knjige, već većina obrtnika vođenje poslovnih knjiga povjerava knjigovodstvenim servisima ili drugim stručnim osobama koje posjeduju stručna znanja i vještine s ciljem adekvatnog evidentiranja poslovnih promjena. U praksi je moguće evidentiranje poslovnih promjena u poslovnim knjigama u elektroničkom te papirnom obliku, a moguće je istaknuti kako veliki broj obrtnika, posebice onih s paušalnim oporezivanjem dohotka koristi tablice Plavog ureda koje su posebni prilagođene potrebama evidentiranja poslovnih promjena u obrtima (HOK, 2022).

Nužno je naglasiti kako nisu svi obrtnici obveznici evidentiranja poslovnih promjena u poslovnim knjigama. Tako su paušalni obrtnici obveznici isključivo vođenja knjige prometa (KP) u koju se upisuju svi gotovinski i bezgotovinski računi. Ovaj obrazac u konačnici je temelj za obračun godišnjeg poreza na dohodak kod paušalnih obrtnika, a što je vrlo bitno s ciljem utvrđivanja razreda kojem obrtnik pripada prema ostvarenim primicima, a što u konačnici utječe na visinu doprinosa za sljedeću poslovnu godinu, uz visinu paušalnog poreza na dohodak. Svi obrtnici dužni su izdavati račune za obavljene transakcije te pritom računi mogu biti gotovinski, ali i bezgotovinski. U slučaju izdavanja gotovinskih računa, obrtnici su dužni posjedovati fiskalnu blagajnu te važeće certifikate koji su nužni za fiskalizaciju izdanih računa. S druge strane, izdavanje bezgotovinskih računa značajno je jednostavnije i iz razloga jer nije potrebno paziti na blagajnički maksimum, te je ujedno riječ o načinu poslovanja koji zahtijeva manje izdatke (HOK, 2022).

Zakonski su definirane poslovne knjige koje su obrtnici dužni voditi, ali i čuvati na rok od 11 godina. U slučaju da obrtnik ima zaposlenike, tada su platne liste dužni čuvati trajno (Zakon o računovodstvu, 2015: čl.10). Obrtnici su dužni voditi naredne poslovne knjige (HOK, 2022):

- „Knjigu primitaka i izdataka (obrazac KPI);
- Popis dugotrajne imovine (obrazac DI);
- Knjigu prometa (obrazac KPR);
- Evidenciju o tražbinama i obvezama (obrazac TO) te
- Evidenciju o nabavi i utrošku repromaterijala“.

U knjizi primitaka i izdataka evidentiraju se svi primitci i izdaci nastali tijekom jedne poslovne godine prema kronološkom redu njihovog nastanka.

Slika 5: Knjiga primitaka i izdataka

Obrazac KPI

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA														
I. OPĆI PODACI O POREZnom OBVEZNIKU														
1. NAZIV DJELATNOSTI										ŠIFRA DJELATNOSTI				
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI														
3. ADRESA PREBIVALIŠTA /UOBIČAJENOG BORAVIŠTA														
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI														
II. PODACI O PRIMICIMA														
R. BR.	NADNEVAK PRIMITKA / IZDATKA	BROJ TEMELJNICE	OPIS ISPRAVA	PRIMICI			PDV U PRIMICIMA	UKUPNI PRIMICI	IZDACI			PDV U IZDACIMA	IZDACI IZ ČL. 33. ST. 1. T. 1. I. 5.	UKUPNO DOPUŠTENI IZDACI
				U GOTOVINI	NA ŽIRO - RAČUN	U NARAVI			U GOTOVINI	PUTEM ŽIRO - RAČUNA	U NARAVI			
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (5+6+7-8)	10	11	12	13	14	15 (10+11+12-13-14)

Izvor: Porezna uprava (2022.), Knjiga primitaka i izdataka, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/KPI.pdf

Na prethodnoj slici prikazana je knjiga primitaka i izdataka u koju se upisuju svi primitci i izdaci u određenom razdoblju, kronološkim redom. U zaglavlju ovog obrasca upisuju se opći podaci o obrtniku, dok se u donjem dijelu kronološki upisuju primitci i izdaci. Isti su odvojeni na one u gotovini, transakcijske te u naravi. Transakcijski primitci i izdaci su oni koji su provedeni preko žiro računa te izdane račune za ovaj tip primitaka nije potrebno fiskalizirati. Kada je riječ o izdacima i primicima u naravi, iste je nužno potrebno iskazati prema tržišnoj vrijednosti istih. PDV se izdvaja u poseban stupac, ukoliko je obračunat.

Slika 6: Popis dugotrajne imovine

Obrazac DI

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31.12. ____ . GODINE

I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBVEZNIKU										
1. NAZIV DJELATNOSTI										
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI										
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA										
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI										
II. PODACI O DUGOTRAJNOJ IMOVINI										
R. BR.	NAZIV STVARI ILI PRAVA	ISPRAVA BROJ/ NADNEVAK	NABAVNA VRIJEDNOST	KNJIGOV. VRIJEDNOST	VIJEK TRAJANJA	STOPA OTPISA	IZNOS OTPISA	KNJIGOVOD. VRIJEDN. STVARI ILI PRAVA NA KRAJU GODINE	AOP OZNAKA DUG. IM. ¹	DATUM OTUĐENJA DUGOTRAJNE IMOVINE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

¹ 001 - GRAĐEVINSKI OBJEKTI, 002 - BRODOVI VEĆI OD 1000 BRT, 003 - OSNOVNO STADO, 004 - NEMATERIJALNA IMOVINA, 005 - OSOBNI AUTOMOBILI, 006 - OPREMA, 007 - VOZILA (OSIM OSOBNIH AUTOMOBILA), 008 - MEHANIZACIJA, 009 - RAČUNALA, RAČUNALNA OPREMA I PROGRAMI, 010 - OPREMA ZA RAČUNALNE MREŽE, 011 - MOBILNI TELEFONI, 012 - ALATI, POGONSKI INVENTAR, 013 - OSTALA NESPOMENUTA DUGOTRAJNA IMOVINA

Izvor: Porezna uprava (2022.), Popis dugotrajne imovine, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/DI.pdf

U popisu dugotrajne imovine evidentira se sva ona imovina koja ima nabavu vrijednost (trošak nabave uvećan za ovisne troškove nabave i PDV ako obrtnik nije u sustavu oporezivanja PDV-om) veću od 3.5000,00 kuna te ima uporabni vijek duži od godine dana. Ova evidencija temelj je za obračun amortizacije te se u nju evidentiraju ulazni računi koji su izravno povezani s izdacima za nabavu dugotrajne imovine, koji se ne evidentiraju u knjizi primitaka i izdataka. Kao kada je riječ o prethodnom obrascu, u zaglavlju istog upisuju se opći podaci o obrtniku, dok se u donjem dijelu upisuju podaci o dugotrajnoj imovini, nabavna vrijednost iste, knjigovodstvena vrijednost (koja je razlika nabavne vrijednosti te prethodno obračunate amortizacije), očekivani vijek trajanja imovine (prema kojoj se računa stopa otpisa), iznos otpisa, knjigovodstvena vrijednost imovine na kraju godine te drugi podaci (Porezna uprava, 2022).

Amortizacija imovine se obračunava od mjeseca koji slijedi nakon mjeseca kada je imovina stavljena u uporabu, dok se amortizacija obračunava zaključno s mjesecom kada je imovina prestala biti u uporabi (ako je došlo do prodaje ili nefunkcionalnosti iste). Potrebno je

istaknuti da iako postoje definirane stope te vijek trajanja imovine, obrtnik ima mogućnost primjene većih ili umanjjenih stopa otpisa, a što obrtniku omogućava prilagođavanje dohotka za poslovnu godinu.

Slika 7: Stope amortizacije

Redni broj	Opis	Redovna stopa		Podvostručena stopa	
		Vijek uporabe (godine)	Stopa	Vijek uporabe (godine)	Stopa
1.	Građevinski objekti i brodovi veći od 1000 BRT	20	5%	10	10%
2.	Osnovno stado, osobni automobili	5	20%	2,5	40%
3.	Nematerijalna imovina, oprema, mehanizacija, vozila osim osobnih automobila	4	25%	2	50%
4.	Računala, računalna oprema i programi, mobilni telefoni i oprema za računalne mreže	2	50%	1	100%
5.	Ostala nespomenuta imovina	10	10%	5	20%

Izvor: Zakon o porezu na dobit, Narodne novine br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 (2004.), čl. 10a

Na prethodnoj slici prikazane su stope amortizacije koje se primjenjuju za pojedine kategorije dugotrajne imovine. U slučaju ako obrtnik procjenjuje da je uporabni vijek imovine u njegovom vlasništvu duži u odnosu na onaj definiran zakonom, tada je u mogućnosti primijenjivati umanjene stope. S druge strane, ako obrtnik procjenjuje da je uporabni vijek imovine u njegovom vlasništvu kraći od zakonski definiranog, tada ima mogućnost korištenja dvostrukih stopa (porezno priznata solucija) ili stopa viših od dvostrukih, ali tada jedan dio amortizacije nije priznat te će biti porezno priznat tek kada se ostvare uvjeti za priznavanje u narednim godinama.

Slika 8: Knjiga prometa

Obrazac KPR

KNJIGA PROMETA

I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBVEZNIKU						
1. NAZIV DJELATNOSTI				ŠIFRA DJELATNOSTI		
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA / NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI						
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA						
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI						
II. PODACI O POSLOVNOJ JEDINICI						
1. NAZIV						
2. ADRESA						
R. BR.	NADNEVAK	BROJ TEMELJNICE	OPIS ISPRAVA O PRIMICIMA U GOTOVINI	IZNOS NAPLAĆEN U GOTOVINI / ČEKOVIMA	IZNOS NAPLAĆEN BEZGOTOVINSKIM PUTEM ¹	UKUPNO NAPLAĆENI IZNOS
1	2	3	4	5	6	7 (5+6)

Izvor: Porezna uprava (2022.), Knjiga prometa, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/KPR.pdf

Na prethodnoj slici prikazana je knjiga prometa, a koja je temeljna poslovna knjiga kada je riječ o paušalnim obrtnicima. U knjigu prometa upisuju se svi primitci koji su naplaćeni gotovinski ili bezgotovinski tijekom jednog poslovnog dana. Pritom je knjiga prometa vrlo bitna za paušalne obrtnike koji nisu obvezni voditi druge evidencije, a zapravo im iste nisu niti potrebne iz razloga što se izdaci za doprinose te paušalni porez na dohodak definiraju temeljem primitaka u pojedinoj poslovnoj godini (Kovačić, 2020). Kao i kod prethodnih obrazaca, u zaglavlju se upisuju opći podaci o obrtniku, dok se u donjem dijelu upisuju podaci o primitcima u gotovini te bezgotovinskim primitcima tijekom jednog dana.

Slika 9: Evidencija o tražbinama i obvezama

Obrazac TO

EVIDENCIJA O TRAŽBINAMA I OBVEZAMA

I. PODACI O POREZKOM OBVEZNIKU											
1. IME I PREZIME											
2. ADRESA											
3. NAZIV I ADRESA DJELATNOSTI											
II. PODACI O TRAŽBINAMA I OBVEZAMA											
R.BR.	KUPAC/DOBAVLJAČ	IZLAZNI RAČUNI					ULAZNI RAČUNI				
		BROJ	NADNEVAK	IZNOS	NAPLAĆENO		BROJ	NADNEVAK	IZNOS	NAPLAĆENO	
					NADNEVAK	IZNOS				NADNEVAK	IZNOS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Izvor: Porezna uprava (2022.), Evidencija o tražbinama i obvezama, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/TO.pdf

Na prethodnoj slici prikazana je evidencija o tražbinama i obvezama ili obrazac TO. U zaglavlju ovog obrasca unose se opći podaci o obrtniku, dok se u donjem dijelu prema redoslijedu izdavanja upisuju izlazni te ulazni računi. Usto, za svaki pojedini račun nužno je upisivanje nadnevkakada je isti izdan/zaprimljen te kada je naplaćen/plaćen budući da se kod obrtnika porez na dohodak i doprinosi obračunavaju isključivo temeljem ostvarenih primitaka i izdataka, a ne temeljem izdanih i primljenih računa (Porezna uprava, 2022).

Evidencija o tražbinama i obvezama temelji se na unosu svih izdanih i primljenih računa, osim onih koji su naplaćeni ili plaćeni u gotovini budući da u ovom slučaju dolazi do istovremenog izdavanja te naplaćivanja (primitka i plaćanja) računa. Ovu evidenciju dužni su voditi obrtnici (osim paušalnih) koji nisu u sustavu oporezivanja PDV-om. S druge strane, obrtnici koji su u sustavu porezivanja PDV-om dužni su voditi knjigu izdanih računa (IRA) te knjigu ulaznih računa (URA). Kao jedna od specifičnosti može se istaknuti činjenica da obrtnici u sustavu oporezivanja PDV-om nisu dužni voditi evidenciju o tražbinama i obvezama u slučaju ako račune u IRA i URA evidentiraju po redoslijedu zaprimanja i izdavanja. U suprotnom, ako račune evidentiraju prema naplati ili plaćanju, dužni su voditi i ovu evidenciju (Porezna uprava 2022).

Slika 10: Knjiga primljenih računa

Obrazac U-RA

POREZNI OBVEZNIK:

(NAZIV/IME I PREZIME)

(ADRESA: MJESTO, ULICA I BROJ)

(BROJČANA OZNAKA (ŠIFRA) DJELATNOSTI
PREMA NACIONALNOJ KLASIFIKACIJI)

(PDV ID. BR./OIB)

KNJIGA PRIMLJENIH (ULAZNIH RAČUNA)

- IZNOS U KUNAMA I LIPAMA -

RED. BROJ	RAČUN		DOBAVLJAČ (ISPORUČITELJ DOBARA ILI USLUGA)						PRETPOREZ						
	BROJ	DATUM	NAZIV - IME I PREZIME I SJEDIŠTE/ PREBIVALIŠTE ILI UOBICAJENO BORAVIŠTE	(PDV ID. BR./ OIB)	POREZNA OSNOVICA			UKUPNI IZNOS RAČUNA S PDV-om	UKUPNO	5%		13%		25%	
					5%	13%	25%			MOŽE SE ODBITI	NE MOŽE SE ODBITI	MOŽE SE ODBITI	NE MOŽE SE ODBITI	MOŽE SE ODBITI	NE MOŽE SE ODBITI
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 (1+12+13+14+15+16)	11	12	13	14	15	16

Izvor: Porezna uprava (2022.), Obrazac U-RA, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Documents/POREZ%20NA%20DODANU%20VRIJEDNOST/U-RA.pdf

Na prethodnoj slici prikazan je obrazac U-RA ili knjiga ulaznih računa. U ovom obrascu evidentiraju se svi ulazni računi, a pritom je potrebno posebno izdvojiti vrijednosti osnovica na koje se obračunavaju različite stope PDV-a kako bi u konačnici bilo moguće obračunati i obvezu za PDV ili razliku za povrat.

Slika 11: Knjiga izdanih računa

Obrazac I-RA

POREZNI OBVEZNIK:

(NAZIV/IME I PREZIME)

(ADRESA: MJESTO, ULICA I BROJ)

(BROJČANA OZNAKA (ŠIFRA) DJELATNOSTI
PREMA NACIONALNOJ KLASIFIKACIJI)

(PDV ID. BR. / OIB)

KNJIGA IZDANIH (IZLAZNIH RAČUNA)

- IZNOS U KUNAMA I LIPAMA -

RED. BROJ	RAČUN		KUPAC (PRIMATELJ DOBRA ILI USLUGA)		IZNOS (S PDV-OM)	NE PODLIJEŽE OPOREZIVANJU I OSLOBODENO PDV-A										OPOREZIVO					
	BROJ	DATUM	NAZIV - IME I PREZIME I SIEDIŠTE ILI UOBICAJENO BORAVIŠTE	(PDV ID. BR. OIB)		TUŽIBANI IZ POSREDOVANI POSLUŽE OBVIJE	ISPORUKE ROBU	ISPORUKA U POKUPINU DRAŽAVAMA CLANAKAMA POBORA	OBAVLJENE USLUGE I UNUTAR EU	OBAVLJENE USLUGE OSIM SUDSTAVNIH I SASTAVLJANJE I POSTAVLJANJE DRUGO I DRŽAVI CLANAKI	ISPORUKE NIS U EU	U TUŽIBASTVU	IZVOSNE ISPORUKE	OSTALA OSLOBODENA	5%		10%		25%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	OSNOVICA	POREZ	OSNOVICA	POREZ	OSNOVICA	POREZ

Izvor: Porezna uprava (2022.), Knjiga izdanih računa, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa [https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Obrasci/Knjiga%20izdanih%20\(izlaznih%20ra%C4%8Duna\)%20\(21.06.2013.\).pdf](https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Obrasci/Knjiga%20izdanih%20(izlaznih%20ra%C4%8Duna)%20(21.06.2013.).pdf)

Na prethodnoj slici prikazana je knjiga izdanih računa u koju se upisuju svi izdani računi. Kao i kod primljenih računa, potrebno je odvojiti isporuke koje ne podliježu oporezivanju PDV-om od oporezivih isporuka, a pritom je za oporezive isporuke vrlo bitno odvojiti osnove koje se oporezuju po različitim stopama kako bi se omogućio obračun PDV-a.

Kada je riječ o obrtnicima koji obavljaju djelatnost trgovine na malo, tada su dužni voditi i Popis robe u trgovini na malo (Kovačić, 2020). Moguće je istaknuti kako poslovne knjige obrtnika uvelike ovise o karakteristikama obrta koje se odnose na tip oporezivanja, kao i na djelatnost obrta. U slučaju kada je riječ o obrtnicima čije se poslovanje oporezuje porezom na dobit, tada su isti obveznici primjene računovodstva poduzetnika te sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja kao i svi drugi poduzetnici, uz iznimku nepostojanja obveze javne objave istih.

4. FINANCIJSKE OBVEZE OBRTRNIKA

Kao i u slučaju bilo kojeg drugog poslovnog subjekta, moguće je istaknuti kako su financijske obveze obrtnika mnogobrojne, počevši od poreza, obveznih doprinosa pa sve do doprinosa HOK-u. Primarno, obrtnici su dužni obračunati i platiti porez na dohodak, osim u slučaju da se ostvareni dohodak oporezuje porezom na dobit, a što je moguće uz zadovoljavanje pojedinih uvjeta, što je prikazano u nastavku ovog poglavlja. Obrtnici koji u pojedinoj fiskalnoj godini ostvare primitak veći od 300.000,00 kuna obveznici su plaćanja i poreza na dodanu vrijednost. Potrebno je istaknuti i kako se u poslovanju obrtnika mogu pojaviti obveze za plaćanje drugih poreza kao što je porez na potrošnju, a koji je specifičan za ugositeljstvu djelatnost. Uz poreze, obrtnici su dužni obračunati i plaćati obvezne doprinose, odnosno doprinos za zdravstveno te mirovinsko osiguranje (samo prvi stup ili oba stupa, u ovisnosti o karakteristikama obrtnika). Finalno, potrebno je istaknuti obvezu plaćanja komorskog doprinosa HOK-u budući da je riječ o obvezi protiv koje se obrtnici učestalo bune jer smatraju da ne ostvaruju nikakve dobrobiti od članstva u HOK-u.

4.1. Porez na dohodak

Kada je riječ o obrtnicima, najvažniji porez je svakako porez na dohodak. Ovaj porez obračunava se i plaća po stopi od 20% na osnovicu do 360.000,00 kuna te po stopi od 30% na onaj dio osnovice koji prelazi 360.000,00 kuna (Zakon o porezu na dohodak, 2016: čl. 19). Potrebno je istaknuti kako se ovo ne primjenjuje na paušalne obrtnike, kao niti na obrtnike koji su obveznici obračunavanja i plaćanja poreza na dobit. Moguće je istaknuti kako paušalni obrtnici ne obračunavaju i plaćaju porez na dohodak temeljem dohotka utvrđenog iz poslovnih knjiga budući da nisu obvezni voditi iste (Porezna uprava, 2022).

Osnovica se u slučaju obrtnika računa kao razlika primitaka i izdataka u obračunskom razdoblju, a utvrđivanje obveze poreza na dohodak vrlo bitno je iz razloga što je dohodak ostvaren u tekućoj godini osnovica za definiranje predujmova poreza na dohodak u narednoj godini (koji su obrtnici dužni plaćati na mjesečnoj bazi, a na kraju godine se utvrđuje razlika za uplatu ili povrat). Potrebno istaknuti i kako obrtnici imaju pravo korištenja osobnog odbitka kao i kada je riječ o osobama koje dohodak ostvaruju od nesamostalnog rada.

Osnovni osobni odbitak iznosi 2.5000,00 kn, a na narednoj slici prikazani su ukupni iznosi osobnih odbitaka za poreznog obveznika te uzdržavane članove (Porezna uprava, 2022).

Slika 12: Osobni odbitak

OSOBNI ODBITAK	Koeficijent	Mjesečna svota (kn)	Godišnja svota (kn)
Osnovni osobni odbitak ¹	1,6	4.000,00	48.000,00
Uzdržavani članovi uže obitelji i bivši bračni drug za kojeg se plaća alimentacija	0,7	1.750,00	21.000,00
Prvo dijete	0,7	1.750,00	21.000,00
Drugo dijete	1,0	2.500,00	30.000,00
Treće dijete	1,4	3.500,00	42.000,00
Četvrto dijete	1,9	4.750,00	57.000,00
Peto dijete	2,5	6.250,00	75.000,00
Šesto dijete	3,2	8.000,00	96.000,00
Sedmo dijete	4,0	10.000,00	120.000,00
Osmo dijete	4,9	12.250,00	147.000,00
Deveto dijete ²	5,9	14.750,00	177.000,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom	0,4	1.000,00	12.000,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na tuđu pomoć i njegu ³	1,5	3.750,00	45.000,00

Izvor: Porezna uprava (2022.), Osobni odbitak, preuzeto 16. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx

Svaki porezni obveznik poreza na dohodak ima pravo na osnovni osobni odbitak u iznosu od 4.000,00 kn mjesečno. Pritom, ako je riječ o osobi s invaliditetom, porezni obveznik ima pravo na uvećani osobni odbitak (koeficijent 0,4 za ili 1,5 kada je riječ o 100% invalidnosti). Također, porezni obveznik ima pravo korištenja osobnog odbitka za bračnog druga te za svako uzdržavano dijete. Također, kada je riječ o uzdržavanim članovima, osobni odbitak se uvećava ako je riječ o osobi s invaliditetom.

Slika 13: Porez na dohodak paušalnog obrtnika

UKUPNI GODIŠNJI PRIMICI OD OBRTA	GODIŠNJA POREZNA OSNOVICA	GODIŠNJI PAUŠALNI POREZ NA DOHODAK (10 % - plaća se tromjesečno)
Od 0,00 – 85.000,00 kn	12.750,00 kn	1.275,00 kn
Od 85.000,01 - 115.000,00 kn	17.250,00 kn	1.725,00 kn
Od 115.000,01 - 149.500,00 kn	22.425,00 kn	2.242,50 kn
Od 149.500,01 - 230.000,00 kn	34.500,00 kn	3.450,00 kn
Od 230.000,01 - 300.000,00 kn	45.000,00 kn	4.500,00 kn

Izvor: Porezna uprava (2022.), Vodič namijenjen obrtnicima – paušalistima za ispunjavanje poreznih obveza, preuzeto 16. kolovoza 2022. sa <https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20razno/2022-%20a%C5%BEurirani%20Pau%C5%A1alisti.pdf>

Za razliku od obrtnika koji vode poslovne knjige, kod paušalnih obrtnika porez na dohodak obračunava se na temelju primitaka. Pritom su obrtnici podijeljeni u porezne razrede, a najniži je u iznosu do 85.000,00 kn. U tom slučaju Porezna uprava definira godišnju poreznu osnovicu od 12.750,00 kn budući da pretpostavlja da su za poreznog obveznika tijekom poslovne godine nastali i određeni izdaci te se utvrđuje godišnji paušalni porez na dohodak u iznosu od 1.275,00 kn. Kao i drugi porezni obveznici i paušalni obrtnici dužni su plaćati predujmove poreza na dohodak, samo se u ovom slučaju predujmovi plaćaju kvartalno. Potrebno je istaknuti i kako za razliku od drugih obrtnika koji porez na dohodak plaćaju po stopama od 20% te 30%, paušalni obrtnici porez na dohodak obračunavaju i plaćaju po stopi od 10% po čemu su u odnosu na obrtnike koji dohodak utvrđuju na temelju podataka iz poslovnih knjiga u značajno povoljnijem položaju.

Uz obvezu plaćanja poreza na dohodak potrebno je svakako istaknuti i obvezu plaćanja prireza koji se obračunava i plaća u unaprijed definiranom postotku na utvrđeni iznos poreza na dohodak. Stope prireza koje se obračunavaju u odnosu na uobičajeno mjesto boravišta ili prebvalište poreznog obveznika propisuje jedinica lokalne samouprave za svoje područje, a pritom maksimalne stope mogu iznositi do (Porezna uprava, 2022):

- U općinama do 10%;
- U gradovima do 30.000 stanovnika 12%;
- U gradovima preko 30.000 stanovnika 15% te
- U gradu Zagrebu 18%.

Moguće je istaknuti kako je na području Zagreba prirez 18%, a s druge strane postoje određeni gradovi i općine u kojima je prirez 0%, a što u konačnici pozitivno utječe na obrtnike koji imaju prebivalište ili uobičajeno boravište na tom području.

4.2. Porez na dobit

Obrtnik može biti obveznik obračunavanja i plaćanja poreza na dobit na dragovoljnoj bazi ili po sili zakona. Jedna od temeljnih razlika u ova dva slučaja je činjenica kako obrtnik koji je dragovoljno ušao u sustav oporezivanja porezom na dobit mora u sustavu naredne tri godine (iako je uvijek moguće odstupanje od ovog pravila, ukoliko Porezna uprava to dozvoli).

Obrtnik postaje obveznik poreza na dobit po sili zakona ako je u prethodnoj godini ostvario primitke koji su veći od 7.500.000,00 kuna. Ono što je potrebno posebno naglasiti je činjenica kako su obrtnici koji su obveznici poreza na dobit dužni voditi dvojno knjigovodstvo, odnosno na prvi dan početka poslovanja koje će se oporezivati porezom na dobit dužni su sastaviti početnu bilancu te nastaviti voditi poslovne knjige sukladno računovodstvu poduzetnika (Zakon o porezu na dobit, 2004:čl. 2-16).

Iako se poneki obrtnik odlučuje dragovoljno ući u sustav oporezivanja porezom na dohodak, ovi slučajevi su u praksi ipak rjeđi iz razloga što su u tom slučaju izdaci za doprinose viši te je zahtijevano računovodstveno praćenje složenije. Moguće je istaknuti kako su obrtnici koji su porezni obveznici poreza na dobit dijelom u povoljnijem položaju zbog primjene nižih stopa, ali u ovom slučaju budući da nije riječ o oporezivanju porezom na dohodak, obrtnik nema pravo na korištenje osobnih odbitaka.

Porez na dobit se obračunava i plaća po stopi od 10% na osnovicu, ako su ostvareni prihodi tijekom poslovne godine niži od 7.500.000,00 kuna. S druge strane, ako su ostvareni viši prihodi, tada se porez na dobit obračunava i plaća po stopi od 18% (Zakon o porezu na dobit, 2004:čl.28). Kada je riječ o oporezivanju porezom na dobit, obrtnici imaju mogućnost djelomične manipulacije s oporezivanjem budući da imaju obvezu obračuna amortizacije dugotrajne imovine. Pritom mogu primjenjivati uvećane ili smanjene stope amortizacije, u ovisnosti o potrebama. Usto, postoji i mogućnost prijenosa poreznog gubitka koji je moguće iskoristiti u nekoj od pet narednih poslovnih godina s ciljem umanjenja osnovice za obračun poreza na dobit.

4.3. Porez na dodanu vrijednost

Jedan od vrlo bitnih poreza kada je riječ o obrtnicima je i porez na dodanu vrijednost (PDV). Obveznici PDV-a ne mogu biti paušalni obrtnici budući da isti imaju primitke manje od 300.000,00 kuna te ne vode poslovne knjige. Pritom obrtnici mogu dragovoljno ući u sustav oporezivanja PDV-om ili po sili zakona ako su ostvarili primitke veće od 300.000,00 kuna tijekom poslovne godine. Potrebno je istaknuti i kako obrtnik po sili zakona postaje obveznik PDV-a u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca kada su utvrđeni ukupni primitci veći od 300.000,00 kuna. Isto kao i kada je riječ o porezu na dobit, ako obrtnik odluči dragovoljno ući u sustav oporezivanja PDV-om, tada je obvezan ostati u sustavu naredne 3 godine. U slučaju kada je riječ o ulasku u sustav po sili zakona, izlazak je moguć na zahtjev već naredne godine. Pritom, ako obrtnik propusti izlazak iz sustava oporezivanja PDV-om, smatra se kako je u sustavu ostao dragovoljno (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, 2013:čl. 90).

PDV je moguće obračunavati i plaćati mjesečno te tromjesečno. U slučaju ako je ukupna vrijednost izdanih računa obrtnika (koja uključuje i PDV) tijekom prethodne kalendarske godine bila manja od 800.000,00 kuna, tada obrtnik ima mogućnost tromjesečnog obračuna i plaćanja PDV-a ili pak odabir opcije mjesečnog obračuna i plaćanja PDV-a (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, 2013:čl. 84).

Osnovna stopa za obračun PDV-a je 25%. U primjeni su oslobođenja plaćanja PDV-a za pojedine slučajeve, dok su u primjeni i snižene stope od 5% te 13%. PDV po stopi od 5% obračunava se i plaća na naredne isporuke (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, 2013: čl. 38):

- Kruh;
- Mlijeko;
- Knjige znanstvenog i stručnog sadržaja, osim onih koje sadrže oglase;
- Lijekove;
- Medicinsku opremu;
- Živih životinja;
- Dječju hranu;
- Jestiva ulja i masti;
- Svježeg mesa;

- Sadnice i sjemenje;
- Svježeg i suhog voća i povrća;
- Hranu za životinje, osim hrane za kućne ljubimce;
- Gnojiva i pesticide te još neke druge tipove isporuka.

PDV po stopi od 13% obračunava se i plaća na naredne isporuke (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, 2013: čl. 38):

- Usluge smještaja, smještaja s doručkom i sl.;
- Dječje sjedalice za automobile i dječje pelene;
- Isporuku pitke vode kroz vodovodni sustav;
- Menstrualne potrepštine;
- Ogrijevno drvo, pelet, briket i sječku;
- Isporuku električne energije;
- Pripremanja i posluživanja jela u ugostiteljskim objektima;
- Javnu uslugu prikupljanja mješovitog komunalnog otpada;
- Urne i lijesove te neke druge isporuke.

Poseban proces predstavlja obračun PDV-a pri uvozu dobara, a na što se primjenjuju posebni propisi. U slučaju kada ukupna vrijednost imovine koja se nabavlja iz drugih država članica EU ne prelazi prag stjecanja od 77.000,00 kn (tijekom jedne kalendarske godine), tada obrtnik ima mogućnost izbora mogućnosti da se imovina oporezuje prema PDV koji je na snazi u državi članici porijekla imovine. Potrebno je naglasiti i kako kada je riječ o obrtnicima koji nisu u sustavu PDV-a, isti nemaju pravo na pretporez, zbog čega trošak nabave imovine kod ovih obrtnika uključuje i PDV.

4.4. Oporezivanje drugim porezima

Kao jedan od poreza koji se učestalo primjenjuje u slučaju obrtnika svakako se može istaknuti porez na potrošnju koji se obračunava i plaća kada je riječ o ugostiteljskoj djelatnosti. Porez na potrošnju plaća se po stopi do 3% u ovisnosti o mjestu obavljanja ugostiteljske djelatnosti budući da svaki grad i općina imaju mogućnost definiranja stope poreza na potrošnju. Ovaj porez plaća se na prodajnu cijenu pića bez PDV-a te se ne obračunava jedino na tople napitke (Porezna uprava, 2022).

Kao jedan od poreza koji se mogu pojaviti, a ujedno je prihod jedinice lokalne samouprave može se istaknuti porez na korištenje javnih površina. Ovaj porez plaća se u visini prema odluci jedinice lokalne samouprave. Moguća je pojava obveze plaćanja posebnog poreza na motorna vozila, poreza na cestovna motorna vozila (ako obrtnik posjeduje vozilo koje je uključeno u popis dugotrajne imovine) te drugih poreza, u ovisnosti o specifičnostima poslovanja obrtnika.

4.5. Obvezni doprinosi

Svi obrtnici obveznici su plaćanja obveznih doprinosa, odnosno doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Pritom je potrebno razlikovati obavljanje obrtničke djelatnosti kao primarne djelatnosti te kao druge djelatnosti. Također, potrebno je istaknuti kako postoje značajne razlike kada je riječ o doprinosima u slučaju obrta s paušalnim oporezivanjem (HOK, 2022).

Slika 14: Mjesečni iznos obveznih doprinosa - samostalna djelatnost obrta

Mjesečne osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja				
Osnova obveznog osiguranja	Osnovica	Mirovinsko osiguranje* 15% + 5%	Zdravstveno osiguranje 16,5%	Ukupni doprinosi
Samostalna djelatnost obrta				
Obveznici poreza na dohodak	6.199,05	929,86 + 309,95 1.239,81	1.022,84	2.262,65
Obveznici poreza na dobit (poduzetnič. plaća)	10.490,70	1.573,60 + 524,54 2.098,14	1.730,97	3.829,11
Porez plaćaju u paušalnom iznosu	3.814,80	572,22 + 190,74 762,96	629,44	1.392,40

Izvor: HOK (2022.), Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022., preuzeto 18. kolovoza 2022. sa https://www.hok.hr/sites/default/files/article-docs/2021-12/Nove_osnovice_za_obra%C4%8Dun_doprinos_a_za_obvezna_osiguranja_2022_0.pdf

U slučaju kada je riječ o obrtu kao o primarnoj djelatnosti, odnosno o samostalnoj djelatnosti obrta, tada obveznici poreza na dohodak na mjesečnoj razini u 2022. godini imaju obvezu plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje u iznosu od 1.239,81 kunu te doprinosa za

zdravstveno osiguranje u iznosu od 1.022,84 kn, što ukupno iznosi 2.262,65 kn. U slučaju kada je riječ o obveznicima poreza na dobit, tada se doprinos za mirovinsko osiguranje plaća u iznosu od 2.098,14 kn te doprinos za zdravstveno osiguranje u iznosu od 1.730,97 kn, što ukupno iznosi 3.829,11 kn. U slučaju obrta s paušalnim oporezivanjem (isključivo obrti s prihodima do 300.000,00kn), doprinos za mirovinsko osiguranje plaća se u iznosu od 762,96 kn te doprinos za zdravstveno osiguranje u iznosu od 629,44 kn, što ukupno iznosi 1.392,40kn. Vidljivo je kako je iznos doprinosa najniži u slučaju kada je riječ o obrtu s paušalnim oporezivanjem (HOK, 2022).

Iako na prvi pogled djeluje nelogično da bi neki obrtnik u slučaju da mu to nije određeno po sili zakona plaćao doprinose za obrtnike čiji se dohodak oporezuje porezom na dobit, potrebno je uzeti u obzir više čimbenika, kao što je primjerice visina dohotka obrtnika, a i činjenicu kako je stopa koja se primjenjuje u slučaju oporezivanja porezom na dobit značajno niža u odnosu na stope poreza na dohodak. Odnosno, u slučaju kada obrtnik ima prihode niže od 7,5 mil kn, primjenjuje se stopa poreza na dobit od 10%, dok u slučaju oporezivanja porezom na dohodak, primjenjuju se stope od 20% te 30% (RRIF, 2022).

Slika 15: Doprinosi obrtnika – druga djelatnost, paušalno oporezivanje

Ostvaren godišnji primitak	Godišnja porezna osnovica	Obvezni doprinosi			Ukupno za godinu
		MO I stup 7,5%	MO II stup 2,5%	ZO 7,5%	
Do 85.000,00 kn	12.750,00	956,25	318,75	956,25	2.231,25
85.000 – 115.000 kn	17.250,00	1.293,75	431,25	1.293,75	3.018,75
115.000-149.500 kn	22.425,00	1.681,88	560,63	1.681,88	3.924,38
149.500-230.000 kn	34.500,00	2.587,50	862,50	2.587,50	6.037,50
230.000-300.000 kn	45.000,00	3.375,00	1.125,00	3.375,00	7.875,00

Izvor: HOK (2022.), Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022., preuzeto 18. kolovoza 2022. sa https://www.hok.hr/sites/default/files/article-docs/2021-12/Nove_osnovice_za_obra%C4%8Dun_doprinos_a_za_obvezna_osiguranja_2022_0.pdf

Kada je riječ o doprinosima u slučaju obavljanja obrta kao druge djelatnosti, a da je pritom riječ o paušalnom oporezivanju dohotka obrta, tada su za godišnje ostvarene ukupne godišnje

primitke do 85.000,00 doprinosi u ukupnom iznosu od 2.231,25 kn. Odnosno, u ovom slučaju se doprinosi dijele prema razredima, a u najvećem razredu prema ostavrenom ukupnom godišnjem primitku, doprinosi iznose ukupno 7.875,00 kn. Potrebno je naglasiti kako je obrtnik u slučaju obavljanja obrta kao samostalne djelatnosti dužan plaćati doprinose na mjesečnoj bazi i pritom su doprinosi značajno viši u odnosu na visinu doprinosa kada je riječ o obrtu kao sekundarnoj djelatnosti.

U slučaju kada je riječ o obveznicima poreza na dohodak, a kojima je obrt istodobno druga djelatnost, tada je osnovica za obračun doprinosa ukupno ostvareni godišnji dohodak, dok najviša godišnja osnovica može biti 74.388,60 kn. U slučaju kada je riječ o poreznom obvezniku koji je obveznik poreza na dobit, tada je osnovica za obračun ostvarena dobit ili najviša osnovica u iznosu od 74.388,60 kn (HOK, 2022).

4.6. Doprinos HOK-u

Doprinos HOK-u se u javnosti učestalo ističe kao nepoželjan namet koji dodatno opterećuje poslovanje obrtnika, a što se posebice ističe kada je riječ o obrtnicima koji ostvaruju niže razine dohotka, a pritom je najčešće riječ o obrtnicima kojima je obrt druga djelatnost ili je pak riječ o obrtu s paušalnim oporezivanjem. Obveznici plaćanja doprinosa HOK-u su sve fizičke i pravne osobe koje su članovi obrtničke komore. Obveza plaćanja ovog doprinosa nastaje sukladno Odluci o obveznom komorskom doprinosu za jedinstveni sustav organiziranosti obrta. Moguće je istaknuti kako su trenutačno obrtnici u nepovoljnijem položaju u odnosu na vlasnike trgovačkih društava koji nisu obvezni plaćati članarinu HGK (HOK, 2022).

Obveza plaćanja komorskog doprinosa počinje danom upisa u Obrtni registar, a prestaje danom brisanja iz Obrtnog registra. Potrebno je istaknuti kako ne postoji obveza plaćanja doprinosa HOK-u tijekom prve dvije godine poslovanja u slučaju novootvorenih obrta, ali samo u slučaju da fizička osoba koja otvara obrt nije prethodno poslovala kroz obrt, odnosno primjenjuje se odredba oslobođenja od plaćanja komorskog doprinosa isključivo u slučaju da je riječ o prvom otvaranju obrta. Komorski doprinos plaća se u iznosu od 228,00 kn tromjesečno, a što iznosi 76,00 kn mjesečno (HOK, 2022). Ponovo je moguće istaknuti kako su i po iznosu visine komorskog doprinosa obrtnici diskriminirani u odnosu na poduzetnike koji posluju kroz neki oblik trgovačkog društva budući da u slučaju kada trgovačko društvo

ostvaruje prihode u iznosu nižem od 7,5 milijuna kuna, ono nije obvezno plaćati članarinu HGK (HGK, 2022).

Moguće je istaknuti kako ukupni godišnji trošak komorskog doprinosa od 912,00 kuna dodatno opterećuje poslovanje obrtnika, a budući da veliki dio obrtnika nema uvid u rad HOK-a, a niti potražuje nikakva prava na temelju članarine u HOK-u, u javnosti se sve više ističe potreba za postojanjem ovog nameta. Odnosno, ističe se kako ovaj namet dodatno opterećuje poslovanje obrtnika, a koje je opterećeno i brojnim drugim izdacima prema kojima su značajno diskriminirani u odnosu na druge poduzetnike koji ostvaruju više razine prihoda (npr. bankarske naknade i sl.).

5. ZAKLJUČAK

Poslovanje obrtnika vrlo je specifično iz velikog broja razloga. Iz samih prednosti i nedostataka poslovanja obrta moguće je istaknuti veliki broj specifičnosti koje pojedince motiviraju ili demotiviraju od obavljanja obrtničke djelatnosti. Kao jedan od primarnih motivatora svakako je mogućnost neograničenog raspolaganja sredstvima na računu obrta, a usto je potrebno istaknuti i fleksibilnost u radu budući da ne postoji strogo definirano radno vrijeme obrtnika. Također, jedna od vrlo izraženih prednosti svakako je i mogućnost sudjelovanja članova obitelji u radu obrta, a bez potrebe za prijavom zaposlenika, što obrtniku značajno umanjuje troškove poslovanja te dozvoljava viši stupanj fleksibilnosti u obavljanju posla. S druge strane, kao jedan od primarnih nedostataka obavljanja obrtničke djelatnosti ističe se neograničena odgovornost obrtnika. Usto, za obavljanje pojedinih djelatnosti potrebna je stručna osposobljenost ili povlastica, ako je riječ o povlaštenim obrtima, a što dijelom otežava otvaranje obrta za pojedine djelatnosti.

Moguće je istaknuti kako postoji veliki broj tipova obrta, a svakako se ističu pozitivne strane obrta s paupalnim oporezivanjem zbog značajno nižih izdataka za poreze i doprinose u odnosu na izdatke kada je riječ o obavljanju obrta kao samostalne djelatnosti. Moguće je obavljanje obrtničke djelatnosti kao druge djelatnosti što dodatno umanjuje izdatke obrta, ali i pruža mogućnost pojedincima da ostvaruju dodatni dohodak uz dohodak od nesamostalnog rada. Jedna od specifičnosti svakako je i mogućnost sezonskog obavljanja obrtničke djelatnosti, što nije moguće kada je riječ o poduzećima.

Evidentiranje poslovnih promjena kod obrtnika značajno je jednostavnije u odnosu na evidentiranje poslovnih promjena u trgovačkim društvima koja vode dvojno knjigovodstvo budući da se u obrtima primjenjuje jednostavno knjigovodstvo i načelo blagajne prema kojem se primitci i izdatci evidentiraju u trenutku kada su isti nastali. Poseban slučaj su paušalni obrtnici koji su dužni poslovne promjene evidentirati isključivo u knjigu prometa budući da se njihovi izdaci za doprinose te paušalni porez definiraju temeljem primitaka u poslovnoj godini.

I samo oporezivanje poslovanja obrtnika vrlo je specifično i složeno. Najjednostavnije je kada je riječ o paušalnom oporezivanju porezom na dohodak. S druge strane, moguće je

oporezivanje i porezom na dobit (dragovoljno ili po sili zakona), što izravno utječe i na visinu izdataka obrtnika, kao i na evidentiranje poslovnih promjena. Postoji i veliki broj obrtnika koji su u sustavu oporezivanja PDV-om ili se pak u njihovom poslovanju primjenjuju neki drugi porezi kao što je porez na potrošnju u slučaju obavljanja ugostiteljske djelatnosti. Obrtnici su dužni plaćati doprinose iz plaće i na plaću, ali ne postoji obveza isplate plaće budući da su slobodni raspolagati sa sredstvima koja se nalaze na računu obrta. Na samom kraju rada istaknuta je obveza plaćanja komorskog doprinosa koji predstavlja dodatan izdatak koji opterećuje poslovanje obrtnika, a prema kojem su obrtnici diskriminirani, budući da veliki broj poduzetnika nema obvezu plaćanja članarine HGK.

LITERATURA

1. Cvitanović, B. (2022.), Poduzetnički počeci: prednosti i nedostaci paušalnog obrta, preuzeto 09. svibnja 2022. s <https://brojevi.hr/pausalni-obrt-prednosti-i-nedostaci/>
2. HGK (2022.), Na snagu stupio novi Zakon o HGK, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa <https://hgk.hr/novi-zakon-o-hrvatskoj-gospodarskoj-komori>
3. HOK (2022.), Komorski doprinos, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obrtnicka-pocetnica/komorski-doprinos>
4. HOK (2022.), Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022., preuzeto 18. kolovoza 2022. sa [https://www.hok.hr/sites/default/files/article-docs/2021-12/Nove osnovice za obračun doprinosa za obvezna osiguranja 2022 0.pdf](https://www.hok.hr/sites/default/files/article-docs/2021-12/Nove%20osnovice%20za%20obra%C4%8Dun%20doprinosa%20za%20obvezna%20osiguranja%202022%20.pdf)
5. HOK (2022.), Obrtništvo u brojkama, preuzeto 15. srpnja 2022. sa https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2022-02/Obrtni%C5%A1tvo_u%20brojkama_%20OUB_XII_2021.pdf
6. HOK (2022.), Poslovne knjige obrtnika, preuzeto 15. kolovoza 2022. sa <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obrtnicka-pocetnica/poslovne-knjige-obrtnika>
7. Kovačić, M. (2020.), Jednostavno knjigovodstvo obrta, preuzeto 15. kolovoza 2022. sa <https://rada.hr/jednostavno-knjigovodstvo-obrta/>
8. Plavi ured (2022.), 10 koraka kod osnivanja paušalnog obrta, preuzeto 25. srpnja 2022. sa <https://plaviured.hr/vodici/10-koraka-kod-osnivanja-pausalnog-obrta/>
9. Plavi ured (2017.), Vrste obrta i paušalno oporezivanje, preuzeto 05.kolovoza 2022. sa <https://plaviured.hr/vrste-obrta-pausalno-oporezivanje/>
10. Porezna uprava (2022.), Evidencija o tražbinama i obvezama, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/TO.pdf
11. Porezna uprava (2022.), Knjiga izdanih računa, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa [https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Obrasci/Knjiga%20izdanih%20\(izlaznih%20ra%C4%8Duna\)%20\(1.06.2013.\).pdf](https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Obrasci/Knjiga%20izdanih%20(izlaznih%20ra%C4%8Duna)%20(1.06.2013.).pdf)

12. Porezna uprava (2022.), Knjiga primitaka i izdataka, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraisci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/KPI.pdf
13. Porezna uprava (2022.), Knjiga prometa, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraisci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/KPR.pdf
14. Porezna uprava (2022.), Obrazac U-RA, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraisci/Documents/POREZ%20NA%20DODANU%20VRIJEDNOST/U-RA.pdf
15. Porezna uprava (2022.), Osobni odbitak, preuzeto 16. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx
16. Porezna uprava (2022.), Popis dugotrajne imovine, preuzeto 20. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraisci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/DI.pdf
17. Porezna uprava (2022.), Porez na potrošnju, preuzeto 17. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_potrosnja.aspx
18. Porezna uprava (2022.), Prirez porezu na dohodak, preuzeto 16. kolovoza 2022. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/prirez_porezu_na_dohodak.aspx
19. Porezna uprava (2022.), Vodič namijenjen obrtnicima – paušalistima za ispunjavanje poreznih obveza, preuzeto 16. kolovoza 2022. sa <https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20razno/2022-%20a%C5%BEurirani%20Pau%C5%A1alisti.pdf>
20. Poslovni plan (2022.), Obrt i d.o.o. (prednosti i nedostaci), preuzeto 10. kolovoza 2022. sa <http://poslovni-plan.hr/korisne-informacije/obrt-i-d-o-o-prednosti-i-nedostaci/>
21. RRIF (2022.), Objavljene su izmjene poreznih zakona, preuzeto 18. kolovoza 2022. sa https://www.rrif.hr/objavljene_su_izmjene_poreznih_zakona-1841-vijest/?gclid=CjwKCAjwu5yYBhAjEiwAKXk_ePYSFFI65IbOsHgvuNRq4kA-18y1d3jTLgqqEhG9UfIg-Y8dBtn0AhoCvpQQA vD_BwE
22. Vidović, J. (2020.), Poslovanje obrtnika, Split: Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za stručne studije
23. Zakon o porezu na dobit, Narodne novine br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 (2004.)

24. Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Narodne novine br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22 (2013.)
25. Zakon o porezu na dohodak, Narodne novine br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 (2016.)
26. Zakon o obrtu, Narodne novine br. 143/13, 127/19, 41/20 (2013.)
27. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20 (2015.)

POPIS SLIKA

Slika 1: Aktivni obrti u Republici Hrvatskoj 31. prosinca 2021. godine	5
Slika 2: Aktivni obrti prema županijama	6
Slika 3: Ukupan broj osiguranika preko obrta	7
Slika 4: Primjena načela blagajne	14
Slika 5: Knjiga primitaka i izdataka	16
Slika 6: Popis dugotrajne imovine	17
Slika 7: Stope amortizacije.....	18
Slika 8: Knjiga prometa.....	19
Slika 9: Evidencija o tražbinama i obvezama	20
Slika 10: Knjiga primljenih računa	21
Slika 11: Knjiga izdanih računa	22
Slika 12: Osobni odbitak.....	24
Slika 13: Porez na dohodak paušalnog obrtnika	25
Slika 14: Mjesečni iznos obveznih doprinosa - samostalna djelatnost obrta	29
Slika 15: Doprinosi obrtnika – druga djelatnost, paušalno oporezivanje.....	30